

До разової спеціалізованої ради ДФ 58.053.051
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
(46027, м. Тернопіль, вул. Максима Кривоноса, 2)

РЕЦЕНЗІЯ

доктора педагогічних наук, кандидата філологічних наук, професора,
в.о. завідувача кафедри української та зарубіжної літератур
і методик їх навчання Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка

Грицак Наталії Русланівни

на дисертаційну роботу **У Юсюань**

на тему **«ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІМІДЖУ В МАЙБУТНІХ
МОЛОДШИХ БАКАЛАВРІВ-ЖУРНАЛІСТІВ В ПРОЦЕСІ
ПІДГОТОВКИ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ»**,

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка,
зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

Актуальність теми дисертаційної роботи. Дисертаційна робота У Юсюань на тему «Формування професійного іміджу в майбутніх молодших бакалаврів-журналістів в процесі підготовки у закладах фахової передвищої освіти» покликана заповнити велику прогалину у дослідженнях професійного зростання / успішності / іміджу майбутніх фахівців. Для науково-педагогічної спільноти ця тема не є новою, адже багатогранність і багатоаспектність професійного іміджу, що зумовлена інтеграцією складників психології особистості, інструментарію практичної іміджології, елементів педагогічної майстерності, відкриває нові перспективи для педагогічних досліджень. Питання підвищення власного рівня професійної успішності, визначення професійної самооцінки, мотивації професійного зростання стають ключовими для багатьох фахівців різних галузей. Утім саме журналістика є однією з тих професій, яка повинна миттєво реагувати на запити сьогодення. Політично-історичні та соціально-культурні виклики, що зумовлені Великим вторгненням, активізують кардинальну ревізію професійної підготовки молодших бакалаврів-журналістів. Вирішення питань боротьби з інформаційною маніпуляцією, інформаційно-психологічною пропагандою, спотворенням документальних фактів й історичних подій потребують зміни

вектора фахової підготовки майбутніх журналістів, а відтак і формування їхнього професійного іміджу. На цьому тлі дисертаційна робота У Юсюань є актуальною і представляє науково-практичну цінність.

Науково-практична вагомість дисертаційного дослідження підтверджується також тим, що робота виконана відповідно до тематичного плану наукової та науково-організаційної діяльності Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка в межах науково-дослідницької роботи «Підготовка майбутніх фахівців в інформаційному середовищі педагогічних закладів освіти» (№ 0122U000108), а також «Теоретичні й методичні засади професійної діяльності та підготовки фахівців соціономічних професій» (№ 0123U104172).

Із огляду на зазначене вважаємо, що тема дисертації У Юсюань актуальна, суспільно й науково важлива, її розроблення сприяє теоретичному і практичному вдосконаленню формування професійного іміджу молодших бакалаврів-журналістів.

Наукова новизна одержаних результатів. До наукових здобутків відносимо те, що здобувачкою вперше успішно розроблено, теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено педагогічні умови, які ефективно впливають на формування професійного іміджу молодших бакалаврів-журналістів; апробовано педагогічну технологію формування професійного іміджу молодших бакалаврів-журналістів. Позитивним є той факт, що дисертантка визначила компоненти професійного іміджу і увиразнила їхні показники. Особливу увагу слід звернути на вдалу спробу авторкою систематизувати і конкретизувати понятійно-категоріальний апарат, зокрема уточнити змістове наповнення понять «імідж», «професійний імідж», «професійний імідж молодших бакалаврів-журналістів», «структура професійного іміджу молодших бакалаврів-журналістів». Суттєвим науковим надбанням є розробка програми тренінгового заняття «Мистецтво самопрезентації та створення іміджу», а також створення наукового гуртка «Іміджмейкери».

Практичне значення результатів дослідження. Прикладна вагомість рецензованої праці полягає у розробленні структури професійного іміджу молодших бакалаврів-журналістів, чіткому визначенню компонентів цієї структури, а також критеріїв, показників і рівнів сформованості професійного іміджу. До практичної цінності дисертаційної роботи слід віднести розробку тренінгу «Мистецтво самопрезентації та створення іміджу», організацію наукового гуртка «Іміджмейкери». Крім цього, матеріали дослідження можуть бути використані у професійній підготовці фахівців зі спеціальності 061 Журналістика під час розробки робочих програм, курсів лекцій і практичних занять.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам. Текст рецензованої роботи демонструє логічну і продуману структуру, що зумовлена метою і завданнями дослідження. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів і загальних висновків, списку використаних джерел, переліку умовних позначень, додатків. Повний обсяг дисертації становить 380 сторінок, основний текст викладено на 215 сторінках. Робота містить 17 таблиць і 6 рисунків. Назви розділів і параграфів дисертаційного дослідження свідчать про послідовність розгортання наукового задуму, наявність авторської концепції, аргументованість пропонованих висновків. Анотації української та англійською мовою цілком відповідають тексту роботи і встановленим вимогам.

Вступ дисертаційної роботи розкриває сутність наукового і творчого задуму авторки, етапи його реалізації, обґрунтування вибору та актуальності теми, завдання, які сприяють досягненню мети. Об'єкт, предмет, мета роботи логічно пов'язані, окреслюють проблему наукового пошуку. Представлені положення: концепція дослідження, гіпотеза, наукова новизна, констатація достовірності результатів роботи, опис апробації результатів тощо цілком відповідають змісту, розкривають сутність дослідження важливої професійно-освітянської проблеми.

Перший розділ дисертаційної роботи **«Теоретичний аналіз професійного іміджу майбутніх молодших бакалаврів-журналістів»** присвячено розкриттю таких питань: характеристика організації освітнього процесу у закладах фахової передвищої освіти та зміст професійної підготовки майбутніх журналістів; з'ясування змістового наповнення ключових понять дисертації, зокрема «імідж» і «професійний імідж»; аналіз психолого-педагогічних складників професійного іміджу майбутніх молодших бакалаврів-журналістів. Детальний аналіз нормативно-правових документів, як-от: Закон України «Про освіту», Закон України «Про фахову передвищу освіту», Стандарт фахової передвищої освіти за спеціальністю 061 Журналістика освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» сприяв увиразненню фахових вимог до майбутніх молодших бакалаврів-журналістів, розкриттю потреби створення відповідної педагогічної технології формування професійного іміджу майбутніх молодших бакалаврів-журналістів. Логічним і вмотивованим нам виглядає трактування базових теоретичних понять дисертації «імідж» і «професійний імідж», що дало змогу авторці сформулювати сутнісні характеристики іміджу як міждисциплінарної наукової дефініції, встановити його змістові характеристики, визначити функції, уточнити і доповнити змістове наповнення дефініції «професійний імідж молодшого бакалавра-журналіста».

Новим у рецензованій дисертації є системне і цілісне теоретичне обґрунтування психолого-педагогічних складових професійного іміджу молодшого бакалавра-журналіста. Нам імпонує той факт, що здобувачка розглядає професійний імідж молодшого бакалавра-журналіста як складне міждисциплінарне утворення, що охоплює культурні, аудіальні, візуальні, внутрішні та професійні ознаки. Виходячи з логіки дослідницького пошуку, здобувачка вмотивовано увиразнила спектр масок-іміджу, що сприяють ефективному формуванню професійного іміджу молодшого бакалавра-журналіста.

На найбільше схвалення заслуговує другий розділ дисертації **«Методичні основи формування професійного іміджу майбутніх молодших бакалаврів-**

журналістів у процесі підготовки у закладах фахової передвищої освіти».

Важливою частиною цього розділу є визначення компонентів професійного іміджу, до яких авторка відносить мотиваційно-ціннісний, когнітивно-знаннєвий, комунікативно-діяльнісний і особистісно-рефлексивний.

Логічною і продуманою є розроблена модель педагогічної технології формування професійного іміджу майбутніх фахових молодших бакалаврів-журналістів у коледжах, яка складається з трьох блоків: концептуального, змістового та процесуального. Цілком погоджуємося, що використання таких наукових теорій і концепцій, як-от поетапне формування розумових дій, сугестопедична концепція навчання, нейролінгвістичне програмування, змістове узагальнення у поєднанні з синергетичним, діяльнісно-творчим, особистісно орієнтованим, середовищним, компетентнісним методологічними підходами, а також принципами комунікативної спрямованості, гуманізації, культуровідповідності й інтеграції сприятимуть ефективному формуванню професійного іміджу майбутніх молодших бакалаврів-журналістів. Підтримуємо всі теоретичні підходи та наукові принципи, які дійсно відіграють важливу роль у вирішенні наукової проблеми. Комплексне застосування техніки іміджмейкінгу (емоційності, візуалізації, позиціонування, акцентування інформації, метафоризації, вербалізації тощо), інтерактивних методів навчання (ігрових, діалогічно-дискусійних, тренінгових), спеціальних методів (репетиції вибраної іміджевої поведінки, перебудови мотиваційної сфери, моделювання ситуації успіху), по-перше, розкривають поетапність формування професійного іміджу майбутніх молодших бакалаврів-журналістів, по-друге, визначають рівень сформованості професійного іміджу, по-третє, засвідчують зорієнтованість авторки на прикладне значення дисертації. Ця частина роботи змістовна, цікава й оригінальна.

У вирішенні поставленої науково-педагогічної проблеми вагоме місце займає **параграф 2.3 «Педагогічні умови забезпечення ефективності педагогічної технології формування професійного іміджу майбутніх фахових молодших бакалаврів-журналістів в процесі професійної**

підготовки у закладах фахової передвищої освіти». Авторка аргументовано доводить доцільність таких педагогічних умов: стимулювання мотиваційно-ціннісної сфери іміджування на основі запровадження в освітньому середовищі коледжу ігрової діяльності; активізація навчально-пізнавальної діяльності з формування професійного іміджу на основі використання інтерактивних семінарів; розвиток комунікативної та рефлексивної сфери здобувачів під час іміджування засобами тренінгових технологій. Прикладною цінністю роботи є розроблений план роботи наукового гуртка «Іміджмейкери», що складається з трьох занять, а також авторський тренінг «Мистецтво самопрезентації та створення професійного іміджу».

У третьому розділі – «Дослідно-експериментальна перевірка ефективності практичної діяльності з формування професійного іміджу майбутніх молодших бакалаврів-журналістів у процесі підготовки у закладах фахової передвищої освіти» – описано організацію і методику проведення дослідного навчання. Авторкою продумано програму педагогічного експерименту, експериментальну базу дослідження, опрацьовано отримані результати. Ефективність дослідного навчання отримало позитивну динаміку, що підтверджено відповідними таблицями і рисунками. Кількість учасників експериментального навчання (127 здобувачів освіти з Галицького фахового коледжу імені В'ячеслава Чорновола та Відокремленого структурного підрозділу «Львівський поліграфічний фаховий коледж Української академії друкарства») засвідчують достовірність отриманих результатів.

Практичною цінністю рецензованої дисертації є створення відповідного навчального контенту формування професійного іміджу молодших бакалаврів-журналістів у процесі вивчення дисциплін «Професійні стандарти та професійна етика» та «Основи журналістики». Опрацювання навчальних тем здобувачами освіти здійснювалось за допомогою активних методів навчання, зокрема кейсів, імітаційних, рольових і ділових ігор, дискусій, дебатів тощо. Імпонують проблемні ситуації на практичних заняттях, наприклад,

«Проблемне інтерв'ю у директора фірми», «Винагорода», а також виконання інтерактивних вправ «Пріоритети» й «Колесо життя».

Використання методів математичної статистики (критерій Колмогорова-Смірнова (двовибірковий тест Колмогорова-Смірнова) підтверджує ефективність і продуктивність розробленої педагогічної технології формування професійного іміджу молодших бакалаврів-журналістів.

Висновки до підрозділів і всієї дисертаційної роботи є обґрунтованими і відповідають сформульованим завданням.

Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових виданнях. Ключові положення дисертаційної роботи було презентовано здобувачкою на 6 міжнародних і 6 всеукраїнських науково-практичних і науково-методичних конференціях. За темою дисертаційного дослідження опубліковано 3 статті у наукових фахових виданнях України, 1 – у закордонному виданні, 12 тез у збірниках матеріалів конференцій різного рівня, що додатково віддзеркалюють основні теоретичні та практичні результати. Вважаємо, що вказана кількість наукових публікацій є свідченням повноти презентації власних науково-педагогічних напрацювань здобувачки за темою дисертаційного дослідження.

Ступінь обґрунтованості наукових досліджень. Аналіз рецензованої дисертаційної роботи дають змогу стверджувати про науково-практичну обґрунтованість теоретичних положень, практичних рекомендацій і загальних висновків. Аргументований вибір методологічного підґрунтя дослідження, комплекс теоретичних, емпіричних методів і методів математичної статистики, формулювання гіпотези дослідження, пошук реалізації заявленої проблематики, визначення експериментальної бази, кількість учасників дослідного навчання, впровадження авторської педагогічної технології в навчальний процес закладів передвищої освіти, статистичні дані діагностики формування професійного іміджу молодших бакалаврів-журналістів, апробація авторських матеріалів на науково-практичних конференціях засвідчують наявність нових науково-практичних положень, достовірність отриманих результатів.

Ступінь обґрунтованості результатів дисертаційного досліджень підтверджує належна джерельна база, яка представлена нормативно-правовими документами, психолого-педагогічними працями з проблеми формування професійного іміджу. Список використаних джерел нараховує 297 позицій, з них – 54 іноземною мовою, що свідчить про системне і ґрунтовне висвітлення заявленої тематики.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Рецензована дисертація У Юсюань є вагомим, актуальним і оригінальним дослідженням. Утім, вважаємо за доцільне акцентувати увагу на окремих зауваженнях і рекомендаціях.

1. На наш погляд, цінним є той факт, що у першому параграфі дисертаційного дослідження здобувачка на с. 46 представила перелік дисертаційних досліджень науковців, які безпосередньо стосуються висвітлення різноманітних аспектів професійної підготовки майбутніх журналістів, які захищені упродовж 10 останніх років. Вважаємо, що доцільно було б зупинитися на більш ґрунтовній характеристиці позитивних сторін представлених дисертаційних робіт.

2. Вважаємо, що параграф 1.2 під назвою «Сутність наукових дефініцій «імідж» та «професійний імідж» та їх міждисциплінарний характер» дещо перенасичений теоретичною інформацією про сутність та зміст наукової дефініції «імідж» з точки зору семантичного аналізу, філософії та соціології (с.49–52). З огляду на даний факт, варто було б частину теоретичної інформації перенести у додатки.

3. У нашому баченні інформація, яка представлена у додатках є доволі цінною у практичному та методичному контексті, тому варто порадити авторці видати її в окремому методичному посібнику чи розробити практичний poradnik. Такий підхід допоможе викладачам коледжу цілеспрямовано та виважено підходити до формування професійного іміджу майбутніх фахових молодших бакалаврів-журналістів у процесі навчання у коледжах.

Проте висловлені зауваження і пропозиції жодним чином не применшують науково-педагогічної значимості представленої дисертаційної роботи.

Загальний висновок про відповідність роботи встановленим вимогам.

Дисертація У Юсюань на тему «Формування професійного іміджу в майбутніх молодших бакалаврів-журналістів в процесі підготовки у закладах фахової передвищої освіти» є самостійним і цікавим дослідженням, що характеризується ґрунтовністю викладу теоретичного матеріалу, науковою новизною, актуальністю вибору теми й практичним значенням. Здобувачка презентувала оригінальне авторське вирішення наукової проблеми, дотримуючись академічної доброчесності. Вважаємо, що актуальність, рівень наукової новизни, практичне значення, глибина висновків відповідає вимогам до оформлення дисертацій, що затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 31.05.2019 р. № 759) і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами, внесеними відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 31.03.2022 р. № 341), а її авторка – У Юсюань заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Рецензент:

доктор педагогічних наук,
кандидат філологічних наук, професор,
в.о.завідувача кафедри української та зарубіжної літератур
і методик їх навчання
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

Наталія ГРИЦАК

Юсюань